

1	מבוא
1	חלק ראשון: השפעת דעותיו האדאולוגיות של שופט ביהמ"ש העליון על פסקי הדין שלו – מבט עיוני
3	חלק שני: מה ידוע על השופט סולברג
5	מה נאמר על השופט סולברג ע"י מקורביו?
6	חלק שלישי : הבקורת שהועלתה נגד מינויו של השופט סולברג לביהמ"ש העליון
9	בקורת נגד השופט סולברג בגין פסיקה שנתן בהיותו שופט בבימ"ש מחוזי
10	<i>פרשת דייגן</i>
12	<i>פרשת הראל</i>
13	<i>פרשת יחזקאל</i>
13	הצורך להיזהר מידיעות עיתונאיות – בקורת על המבקרים
15	חלק רביעי: פסיקותיו של השופט סולברג כשופט בבימ"ש העליון
15	כללי
15	<i>בג"צ הכשרות</i>
17	<i>התייחסותו של השופט סולברג להריסת בתי מחבלים</i>
20	<i>צו ביניים להריסת בנייה בלתי חוקית של תושבים בדואיים</i>
21	<i>שחרור גופה לקבורה</i>
22	סיכום ומסקנות
24	מקורות

שאלת המחקר: האם פסקי הדין של השופט סולברג כשופט בבימ"ש העליון מממשים את החששות שהועלו בתקשורת ערב מינויו?

מבוא

מטרתה של עבודה זו היא לברר האם דעותיו של שופט שמרון ו/ או שופט שדעותיו האידאולוגיות ידועות, באות לידי ביטוי בפסקי הדין שהוא נותן. כמקרה מבחן אתייחס לשופט סולברג שמינויו לביהמ"ש העליון לווה בביקורת קשה, לרבות בכלי התקשורת, כאשר עיקר הביקורת התבססה בעיקר על העובדה כי הוא תושב הישוב "אלון מורה", ישוב הנמצא מעבר ל"קו הירוק", ועל העובדה שהוא חובש כיפה, וחלקה של הביקורת התבסס על מספר פס"ד שנתן בהיותו שופט מחוזי. התקשורת המשיכה להעביר בקורת הקשה על חלק מפסיקותיו של השופט סולברג גם לאחר מינויו לביהמ"ש העליון.

העבודה תפתח בדיון עיוני ביחס לשאלה האם דעותיו האידאולוגיות של שופט בכלל ובבימ"ש עליון באות לידי ביטוי ברור בפסקי הדין שלו, והאם העובדה כי שופט מתוייג כשופט שמרון, נותנת אינדיקציה ביחס לפסיקותיו העתידיות.

לאחר מכן אברר מה היה ידוע על השופט סולברג במועד מינויו, ואראה כי למעט העובדות הכלליות על היותו תושב אלון מורה ועל היותו חובש כיפה לא היו בידי התקשורת כל ידיעות ממשיות על דעותיו ונטייתו האידאולוגיות.

הפרק השלישי בעבודה יסקור את מה שנכתב בתקשורת טרם מינויו של השופט סולברג כשופט בביהמ"ש העליון, לרבות את החששות שלוו את מינויו, ואראה, כי אין חולק על תבונתו ועל מזגו השיפוטי של השופט, וכי כלי התקשורת שהתנגדו למינויו כתבו נגדו דברים, שלא תמיד היו מבוססים.

הפרק הרביעי יעסוק במספר סוגיות פוליטיות, או בעלות השלכות פוליטיות, בהן עסקו פסה"ד של השופט סולברג, לאחר מינויו לביהמ"ש העליון, תוך בחינת הבקורת התקשורתית שהופנתה כנגד פסקי הדין, ותוך ניסיון לבדוק האם הביקורת הנ"ל מוצדקת.

בחלק האחרון של העבודה אעסוק בסיכום ובמסקנות ביחס לשאלת המחקר: האם פסקי הדין של השופט סולברג כשופט בבימ"ש העליון מממשים את החששות שהועלו בתקשורת ערב מינויו.

חלק ראשון: השפעת דעותיו האדאולוגיות של שופט ביהמ"ש העליון על פסקי הדין שלו – מבט עיוני

עבודת הדוקטורט של ד"ר קרן וינשל מרגל בדקה אם עמדות אידאולוגיות ופוליטיות של שופטים בבית המשפט העליון משפיעות על ההחלטות שלהם. המחקר נעשה ביחס לפס"ד בין השנים 1985 ל-2008, ביחס לישראל, ארה"ב וקנדה, והתחומים שנבדקו הם חופש דת, מאבק בטרור וזכויות פוליטיות. בעוד שבקנדה ובארצות הברית מתמנים שופטים על בסיס פוליטי, ודעתם הפוליטית של השופטים ידועה, הרי בישראל בה מינוי השופטים אינו פוליטי, לא תמיד ידועות עמדות השופטים שהתמנו. על פי ממצאי המחקר במבט השוואתי, שופטי בית המשפט העליון בישראל מושפעים הרבה פחות מהעמדות

האידיאולוגיות שלהם מאשר השופטים בקנדה ובארצות הברית, מאחר וכאמור בארצות אלה השופטים ממונים פוליטית, והם מרגישים מחויבים לגישה הפוליטית שהם מייצגים. בישראל לא נמצא מתאם בין ההשקפה הפוליטית של השופט לבין ההכרעה שלו, והנטייה של השופטים בביהמ"ש העליון היא לפסוק לטובת האינטרס הביטחוני או לטובת זכויות האדם. עוד נמצא במחקר כי, כאשר מדובר בהחלטות הקשורות לטרור, הרי אירוע ביטחוני כגון מבצע צבאי או פיגוע טרור, שבו נהרג לפחות אדם אחד, שאירע סמוך למועד הכרעת פסה"ד גורם לכך כי כל השופטים, ללא קשר לדעותיהם הפוליטיות, יטו לטובת האינטרס הביטחוני. כאשר קיים מתח בין האינטרס הביטחוני וזכויות האדם, והנטייה של השופטים היא להכריע לטובת זכויות אדם, מנסים השופטים לכוון את הצדדים לפשרה על מנת למנוע פס"ד העלולים ליצור סערה ציבורית בתקופה רגישה של ארועי טרור.¹

בכתבה שפורסמה בעתון דה מרקר ביום 10.2.19 ניסה הכתב לבחון איזו מן הגישות ביחס לביהמ"ש העליון קרובה יותר למציאות: זו של שרת המשפטים המדברת על "המהפכה השמרנית" של ביהמ"ש העליון, או זו של נשיאת ביהמ"ש העליון המדגישה כי השופטים נהנים מחירות עצמאית. "המהפכה השמרנית" מלמדת על קורלציה בין השקפה אידיאולוגית לבין ההכרעה בפסה"ד, ואילו החירות העצמאית מלמדת על העדר קורלציה כנ"ל. לצורך כך רואיינו 4 עו"ד. נציגי התנועה לאיכות השלטון (תנועה המבקרת את ההתנהלות של רשויות השלטון בהיבט של טוהר המידות ומנהל תקין) ותנועת רגבים (תנועה הפועלת לקידום אינטרסים יהודיים- ציוניים בהיבטי קרקע וסביבה) קבעו כי אין סתירה בין שתי הגישות, מאחר וגם כאשר ממונים שופטים שמרנים, יש להם חירות להביע את דעתם, מאחר והם אינם חייבים מאומה למי שמינה אותם. לעומתם קבע עו"ד המייצג את עמותת "נוער כהלכה" (עמותה הנאבקת באפליה עדתית בחינוך החרדי), כי שרת המשפטים צודקת, מבחינה זו שכיום בית המשפט העליון שמרן יותר מבעבר.

מרואיין נוסף, עו"ד פרטי, המופיע הרבה בפני בג"צ, ואשר ביקש להשאר בעילום שם, ענה כי "חיות מתארת את המצב בעליון בצורה טובה יותר. קודם כל, השופט השמרן ביותר — נעם סולברג — לא מונה בתקופתה של שקד אלא בתקופת יעקב נאמן. כמו בשיר: דברים שרואים מכאן לא רואים משם — כשמתיישבים על כס השיפוט יש גישה מוסדית ששורה על כולם."²

את הגישה האחרונה הנ"ל חידד פרופ' קרמינצר במאמר שפרסם לאחרונה בעתון הארץ³ ובה התייחס ל"מהפכה השמרנית" שמובילה שרת המשפטים שקד בביהמ"ש העליון. לטענת פרופ' קרמינצר סממנים חיצוניים, כמו כיפה על הראש או זיקה למפלגה מסוימת, אינם יותר מאינדיקציה לפסיקותיו העתידיות של השופט. הניסיון, הן בארץ והן בעולם, מלמד כי אנשים שמתמנים לשפיטה אינם מגשימים את הציפיות של אלה הממנים אותם. כדוגמא הוא מביא את נשיא בית המשפט העליון בארצות הברית ארל וורן, רפובליקאי שהיה לאחד מגדולי השופטים הליברלים, וכן את ג'ון רוברטס, הנשיא הנוכחי של ביהמ"ש

¹ סמדר רייספלד "מחוץ לחוק: מה משפיע על החלטות של שופטים?" 2.12.2015 פורסם באתר האינטרנט של עתון הארץ בכתובת <https://www.haaretz.co.il/magazine/premium-1.2789276> כניסה אחרונה למקור זה ולכל המקורות האינטרנטיים 21.2.19

² ביני אשכנזי "האם איילת שקד הצליחה לעשות מהפכה בבית המשפט העליון?" פורסם באתר האינטרנט של עתון דה מרקר ביום 10.2.2019 בכתובת <https://www.themarker.com/law/premium-1.6917440>

³ מרדכי קרמינצר "מהפכת שקד? לא בדיוק" 11.2.19 פורסם באתר האינטרנט של הארץ בכתובת <https://www.haaretz.co.il/opinions/premium-1.6931223>